

נגישות
ענניו וזבית < פעילות הכנסת < הוועדות < ועדת החוץ והביטחון < חדשות הוועדה < הוועדה המשותפת אישרה את תקנות הוועדה לבחינת הפטור מטעמי הכרה דתית

**הוועדה המשותפת אישרה את תקנות
הוועדה לבחינת הפטור מטעמי הכרה
דתית**

13 בפברואר 2018, כ"ח בשבט תשע"ח,
בשעה 18:00

הוועדה המשותפת לוועדת החוץ והביטחון ולוועדת החוקה, חוק ומשפט בהתאם לחוק שירות ביטחון – פטור מטעמי הכרה דתית, בראשות ח"כ אבי דיכטר (הליכוד), אישרה היום (ג'), ברוב קולות, את תקנות שירות ביטחון (הרכב הוועדה לבחינת פטור מטעמי הכרה דתית וסדרי הדין בה) (הוראת שעה), התשע"ח-2018.

תיקון 18 לחוק שירות ביטחון שינה באופן מהותי את הליך ביטול הפטור מטעמי הכרה דתית, אולם גם נקבע בו כי ייכנס לתוקף רק מיום פרסומן של התקנות הנ"ל.

כזכור, סעיף 40 לחוק שירות ביטחון מסדיר את נושא הפטור מחובת שירות ביטחון מטעמי הכרה דתית. הסעיף קובע כי הפטור יינתן לכל מיועדת לשירות ביטחון (מלש"בית) שהצהירה כי טעמים שבהכרה דתית מונעים ממנה לשרת בשירות ביטחון, כי היא שומרת על כשרות בבית ומחוצה לו, וכן כי אינה נוסעת בשבת. תיקון 18 לחוק ביקש לפשט את ההליכים בדבר ביטול פטור מטעמי הכרה דתית, במקרה בו חדלו להתקיים במלש"בית התנאים שבשלם ניתן לה הפטור מחובת שירות ביטחון.

על פי תיקון 18, הפטור מטעמי הכרה דתית יכול להתבטל גם במצב שבו יש לפוקד יסוד ממשי להניח כי המלש"בית נהגה באופן שאינו תואם מהותית תנאי מהתנאים שעליהם הצהירה. במקרה זה על הפוקד להודיע למלש"בית על כוונתו להגיש בקשה לביטול הפטור, אל הוועדה לבחינת הפטור, ולאפשר לה, תוך 30 ימים, להציג לו את טענותיה. הפוקד אף יודיע לה על אפשרותה להשמיע טענותיה בעצמה, או בלוויית מי מטעמה, בפני הוועדה. במקרה והפוקד לא שוכנע מטענות המלש"בית, או שהיא לא התייחסה להודעתו, יוכל הפוקד להגיש לוועדה בקשה לביטול הפטור, תוך שהוא מודיע על החלטתו לעשות כך למלש"בית.

בתקנות אשר אישרה הוועדה המשותפת, נקבע הרכבה של הוועדה לבחינת פטור מטעמי הכרה דתית, המתמנה על ידי שר הביטחון. בין השאר נקבע כי הוועדה תורכב מחמישה חברים: יו"ר הוועדה יוכל להיות רק מי שיהן כשופט, שני נציגי ציבור אשר שירתו בצה"ל לפחות בדרגת רב סרן, נציג ציבור שיהן כרב צבאי ונציג ציבור שימונה בהמלצת הרבנים הראשיים.

6845887@GMAIL.COM

קול מלחמה

התקנות גם קובעות את לוחות הזמנים וסדרי הדיון בוועדה ולהחלטותיה. כך, למשל, הוועדה אמורה לקיים את הדיון בבקשה ולתת את החלטתה תוך כחודש, מיום שהמצאה למלש"בית בקשת הפוקד לביטול הפטור, או עד חודשיים, במקרים מיוחדים.

בתחילת הדיון היום ביקשו **ח"כ אורי מקלב** (יהדות התורה) וסגן שר החינוך, **מאיר פרוש**, להתייחס להפגנות ליד בתיהם וכנגדם וכנגד בני משפחתם, בשל מעורבותם בדיון על התקנות. "אם אנחנו יושבים פה, זה בגלל שגדולי ישראל שלחו אותנו לפה, ואנו ממלאים את שליחותנו לפי ציונים", אמר פרוש וח"כ מקלב הוסיף "אין לנו דעה להקל או להחמיר, ואין לנו הסמכות לזוז ימין או שמאל מעמדתם של גדולי ישראל".

יו"ר הוועדה הודה לח"כ מקלב ולסגן השר פרוש על דבריהם, וגינה את הניסיון להשפיע על עמדת חברי כנסת בדרכי אלימות. לאחר מכן ביקש יו"ר הוועדה את התייחסות הצבא לנתונים על הפטורים אשר ביקשה הוועדה בדיון הוקדם. **סא"ל צחי רביבו** מאגף כח האדם בצה"ל אמר כי 18,958 הצהרות דת הוגשו בשנת 2017, מהן 93% קיבלו פטור מטעמי דת, 3% עדיין בתהליכים וכ-4%, שהן 723 מלש"ביות, לא אושרו. סא"ל רביבו פירט את התפלגות הסיבות לאי מתן האישור: 55% מהן הזמנו ללשכת הגיוס, נאמר להן באיזה קריטריון התצהיר שלהן לא עומד, ואז הן ויתרו על ההצהרה. 33% בשל תצהיר כוזב, כלומר שנמצאו ראיות לאי עמידה בתנאים עליהם הצהירה. 5% בשל תצהיר שלא הוגש במועד. 4% תצהיר לא תקין טכנית (למשל לא נעשה בפני שופט או דיון) ו-3% בשל חוסר שיתוף פעולה.

לכל אורך הקראת סעיפי התקנות הוויכוח העיקרי אשר עלה מהסעיפים השונים היה בדבר יכולתה של הוועדה לקבוע האם אותה מלש"בית היא אכן דתיה, או מקיימת אורח חיים דתי, הן בשל השאלה מיהו דתי, והן בשל השאלה מי מכיר טוב מספיק את אורח החיים הדתי כדי לקבוע זאת.

סגן השר פרוש ביקש להיצמד לקריטריונים להכרה הקבועים בחוק ואמר "לא סתם בחוק כתוב לא נוסעת בשבת, ולא, למשל, על החזקת עט ביד בשבת. בת שלא נוסעת בפרהסיה, ויש לה את ההכרה הדתית, היא עומדת בתנאי החוק". ח"כ מקלב: "אם היא נפגשה עם מישהו במסעדה לא כשרה, אבל רק עישנה ולא אכלה, אז זו ראייה לאי שמירת כשרות?" **ח"כ רחל עזריה** (כולנו): "חייבים לשמור על הגדרה עמומה ולא להגיע למצב שמגדירים בחוק מי דתיה ומי לא. לא ייתכן שבספר החוקים של מדינת ישראל תהיה הגדרה לאורך החצאית והשרוול של נערה דתית".

עו"ד ישי יודקביץ' ממשרד הביטחון: "שמירת שבת וכשרות הם תנאים קונקרטיים וניתנים לבדיקה חד חד ערכית. הכרה דתית זה טעם חמקמק וצריך ליצוק בו נסיבות, וצריך להסתכן על המכלול שלהם, וכמה שיותר מידע ומכשירים לקבלת החלטה של הפוקד, כך עדיף". יו"ר הוועדה קבע: "זה כבר נקבע בחוק, שאנו אל דנים בו עכשיו, אלא רק בתקנות. עם זאת, אנו לא מוכנים לסבול עמימות, ולכן ודאי שוועדה זו תעקוב אחר יישום התקנות בפועל, ובמידת הצורך תעיר על יישומן".

ח"כ יואב בן צור (ש"ס): ישבנו לפני שבועיים בפגישה ארוכה עם הצבא ומשרד הביטחון בת"א, והעלנו השגות, ואל קיבלנו כל תשובות, ולא נעשה כל תיקון בתקנות לפי הדברים. פנינו היו לשיח, אך משאלה פני הדברים, אנו החלטנו להתנגד, בעיקר בשל חוסר האיזון בוועדה לגבי נציגים דתיים. כמו שבועדה רפואית, לא הגיוני שלא יישבו רופאים, אז ברור שרק לאנשים דתיים יש את המומחיות לבחון מי מנהל אורח חיים דתי. **ח"כ מוטי יוגב** (הבית היהודי) הצטרף לדעתו: "כשם שהחלטנו כי שלושה מתוך חמשת החברים יהיו נשים, כי דנים בנשים, הרי שהשאלה המהותית בוועדה היא מיהי דתיה, וזאת רק אדם דתי יכול לבחון, ולכן גם צריכים להיות לפחות שלושה נציגים דתיים".

ח"כ ניסן סלומינסקי (הבית היהודי), הציע לתקן כי הרבנות הראשית תמנה שני נציגי ציבור, או ימונו שני רבנים צבאיים לשעבר, וכך יתאפשר הדבר, או לחלופין שאחת מהקצינות שימונו כנציגות ציבור תהיה כזו המנהלת אורח חיים דתי. עו"ד יודקביץ אמר כי להם אין התנגדות לקצינה המקיימת אורח חיים דתי, אך אז אמר סגן השר פרוש "כל מי שיושב בוועדה הזו חייב להבין למה בת באה ואומרת שהיא מוכנה להיהרג ולא להתגייס, בשל פסיקת הרבנים. קצינה דתיה ששירתה בצבא היא מישהי שהולכת נגד כל הרבנים והחוקים, אז איך היא תשפוט אותן? זה מפריע לי אפילו יותר!"

אלי הבלין, יועץ הלכתי לרב הראשי לישראל: "עמדת הרבנות הראשית היא ידועה והיא נגד שירות בצבא, בכפייה לפחות. מבחינתנו זה יותר גרוע להגיד שהקצינה תהיה דתיה ולא חילונית, כי מבחינתנו אישה דתיה לא צריכה לשרת בצבא. יש פה פרדוקס, כי איך היא תשפוט מישהי שהכרתה הדתית מונעת ממנה לשרת, כשהיא רואה את הדברים האחרת? הרבנות מסכימה שנציגת הרבנים הראשיים תהיה אישה, וזה יצוין בפירוש, אבל אנחנו מציעים ששתי הנשים ימונו ע"י הרבנות הראשית. בנוסף, אנחנו סבורים שצריך לאפשר לא רק נשים ששירתו בצבא כנציגות ציבור, אלא גם נשים ששירתו בשירות לאומי". **ח"כ אלעזר שטרן** (יש עתיד) הגיב: "מיהו דתי אינו נחלתם של רבנים אלא זה עניין אישי! בהכרה הדתית שלי, בת חייבת לשרת בצה"ל ובעיני כל מי שירתה כקצינה ומצהירה על עצמה את אותם קריטריונים שבחוק – שמירת כשרות, שבת והכרה דתית, יכולה להיות בוועדה".

יו"ר הוועדה, **ח"כ אבי דיכטר**, סיכם את הדיון, בטרם ההצבעה, ואמר: "ההערות שעלו כאן במהלך הדיון רק הבהירו לנו כמה בעייתי זה לנסות לקבוע בחוק מיהו דתי. אנחנו כאן החמרנו מאוד עם שר הביטחון, וחייבנו אותו למנות שופט לעמוד בראשות הוועדה, ולא רק מישהו שכשיר לכהן כשופט, בדיוק בכדי שיוכל לשקול בכובד ראש ובמקצועיות את כל הטענות השונות בכל מקרה ספציפי".

"זה לא עניין של מה בכך לתת פטור מגיוס, עוד יותר מסובך לאתר פטור שניתן ללא הצדקה, והמנגנון שקבענו פה הוא מפורט מאוד, ולכן לא נכון שנתערב עוד יותר בשיקולים של הוועדה. לדעתי, התקנות האלה משפרות את המצב הקיים היום לאין שיעור, מבחינת כולם, ולא ברור לי למה זה היה צריך להתעכב שש שנים. עם זאת, כפי שאמרתי, הוועדה תלווה את יישום התקנות, ואם יהיה צורך, גם תעיר ותטפל במקרים לא תקינים".

לאחר מכן אישרה הוועדה את נוסח התקנות שגובש בדיון, כאמור, ברוב קולות, ובהמשך גם דחתה, ברוב קולות, את הרביזיה שהגיש ח"כ בן צור.

עדכונים נוספים בעמוד [הפייסבוק והטוויטר](#) של הכנסת

נגישות בכנסת יצירת קשר

© 2017 כל הזכויות שמורות למדינת ישראל - הכנסת או לצדדים שלישיים. כמפורט בקישור